

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne : **O. M.**, bývajúcej v D., proti žalovaným : **1/ J. Č.**, bývajúcemu v D., **2/ K. Č.**, bývajúcemu v D. a **3/ A. Č.**, bývajúcej v D., všetkým zastúpeným JUDr. D. D., advokátom v P., **o určenie, že žalovaní nie sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 5 C 25/2004, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica z 25. septembra 2006 č. k. 5 C 25/2004-123 a rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 2. mája 2007 sp. zn. 17 Co 329/2006, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica z 25. septembra 2006 č. k. 5 C 25/2004-123 a rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 2. mája 2007 sp. zn. 17 Co 329/2006 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súde Považská Bystrica na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom z 25. septembra 2006 č. k. 5 C 25/2004-123 určil, že žalovaní nie sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti PKN parcely č. X. zapísanej vo vložke X. kat. úz. D., ktorá je totožná s parcelami KN č. X. - zastavaná plocha o výmere X. m² a parc. KN č. X. zastavaná plocha o výmere X. m², každý v podiely 10 008/40 680. Žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 11.234,- Sk. Svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil tým, že z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynul záver, že žalovaní nie sú spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností - pozemkov, nakoľko vlastníctvo nenadobudli vydržaním pre chýbajúcu podmienku vydržania, dobromyseľnosť

v tom, že im tieto nehnuteľnosti patria. Vydržaním nadobudli vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam rodičia žalobkyne a právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/ na základe viacerých neformálnych právnych úkonov, a sú preto predmetom dedenia po oboch. K uvedenému záveru dospel na základe skutočností, že pred zápisom žalovanej 3/ a jej manžela, právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/, do pozemkovej knihy vlastníckymi predmetných nehnuteľností, ich obaja neužívali ako vlastné a vedeli, že tieto nehnuteľnosti patria rodičom žalobkyne, ktorá je sestrou právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/. Zápis vlastníckeho práva v prospech právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/, v súčasnosti zomrelého bývalého manžela žalovanej 3/ a žalovanej 3/, každému v podiely 20016/40680, na základe skutočnej držby kúpy a zámenny v pozemkovej knihe, bol vykonaný na základe uznesenia Okresného súdu Považská Bystrica Č. d. 359/62 zo dňa 29.05.1963. K zápisu vlastníckeho práva k pozemku vedenému v pozemkovej knihe pod parcelným číslom X. zapísanému vo vložke X. katastrálneho územia D. na žalovanú 3/ a jej manžela, právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/, brata žalobkyne, došlo v súvislosti s tým, že právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ a žalovaná 3/ začali so stavbou rodinného domu na parcele, na ktorej stál aj pôvodný rodičovský dom súpisné číslo X., ktorý bez pozemku je vo vlastníctve žalobkyne. K tomuto pozemku v celosti bolo zapísané vlastnícke právo otca žalovaných 1/ a 2/ a žalovanej 3/, a to aj k časti, na ktorej sa nachádza dom žalobkyne, pričom na ňom je postavený aj dom súpisné číslo X., vlastnícky patriaci žalovaným. Z dokazovania vyplynula aj nerozpornosť užívania pozemku žalovanou 3/ a právnym predchodcom žalovaných 1/ a 2/, ktorí si nikdy nerobili nárok na celú pozemnoknižnú parcelu, spolu so žalobkyňou ju užívali, každý z účastníkov ako príslušenstvo k svojmu rodinnému domu až do roku 1984, kedy manžel žalovanej 3/ daroval rodičovský dom žalobkyňi. Výrok o práve na náhradu trov konania odôvodnil úspešnosťou žalobkyne v konaní (§ 142 ods. 1 O. s. p.), a výšku náhrady trov poplatkovou povinnosťou z návrhu a jej právnym zastúpením advokátkou.

Krajský súd v Trenčíne o odvolaní žalovaných rozhodol rozsudkom z 2. mája 2007 sp. zn. 17 Co 329/2006, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 O. s. p. potvrdil. O práve na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol tým spôsobom, že žalobkyňi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so skutkovým a právnym záverom súdu prvého stupňa, že vzhľadom k chýbajúcej podmienke nadobudnutia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam vydržaním právnym predchodcom žalovaných 1/ a 2/ a jeho vtedajšej manželky,

žalovanej 3/, spočívajúcej v dobromyseľnosti v tom, že im nehnuteľnosti vlastnícky patria, nenadobudli vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam na základe Č. d. 359/62 na základe skutočnej držby, pretože v čase povolenia tohto zápisu do pozemkovej knihy žalobkyňa bývala v rodičovskom dome s. č. X. a užívala túto domovú nehnuteľnosť spolu s príslušenstvom a otec žalovaných 1/ a 2/ a žalovaná 3/ vedeli, že nie sú vlastníkami predmetných nehnuteľností, nakoľko vedeli o tom, že užívajú nehnuteľnosť patriacu rodičom žalobkyne a právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/, pričom túto nehnuteľnosť užívala aj žalobkyňa titulom bývania v rodinnom dome s. č. X. na parc. č. X.. Vlastnícke právo mohli nadobudnúť vydržaním iba rodičia žalobkyne a starí rodičia žalovaných 1/ a 2/, napriek tomu ich nadobudli do vlastníctva otec žalovaných 1/ a 2/ a žalovaná 3/. Žalovaní preto dobromyseľne neužívali nehnuteľnosti zapísané pod parc. č. X. a parc. č. X.. Tieto patria do dedičstva po rodičoch žalobkyne a právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/. Výrok o nepriznaní náhrady trov odvolacieho konania v odvolacom konaní úspešnej žalobkyne odôvodnil jej vzdaním sa prisúdenia náhrady trov (§ 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p.).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na podnet žalovaných podal mimoriadne dovolanie proti obom rozsudkom súdov nižších stupňov. Navrhol oba rozsudky uvedených súdov zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.) oboma súdmi nižších stupňov, pričom ochranu práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania - podnecovateľov mimoriadneho dovolania, nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (§ 243e ods. 1 O. s. p.). Podmienkou procesnej prípustnosti určovacích žalôb je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O. s. p.), ktorý sa viaže na konkrétny určovací petit a súvisí s vyriešením otázky, či sa návrhom s daným určovacím petitom dosiahne odstránenie spornosti žalobcovho práva a neistoty v jeho právnom vzťahu. V preskúmvanej veci niet naliehavého právneho záujmu na žalobkyňou požadovanom určení, že žalovaní 1/, 2/ a 3/ nie sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností, pretože ani na základe žalobkyňou požadovaného negatívneho určenia spoluvlastníckeho práva žalovaných, nepríde k zmene právneho postavenia žalobkyne. Žalobkyňa odôvodňovala naliehavý právny záujem na požadovanom určení rozpormi v užívaní predmetných nehnuteľností so žalovanými a možnosťou vyriešiť si vlastnícke právo k nim vydaním osvedčenia podľa § 63 zákona

č. 323/1992 Zb. Podľa názoru generálneho prokurátora Slovenskej republiky, účelom podanej žaloby sa javí zbavenie sa zákonnej povinnosti žalobkyne predložiť vyjadrenia žalovaných, že nemajú k vzniku jej vlastníckeho práva výhrady v zmysle § 63 písm. a/ ods. 1 Notárskeho poriadku, podľa ktorého k osvedčeniu o vydržaní sa predkladajú vyjadrenia osôb, ktorým posledný zápis v katastri nehnuteľností preukazuje vlastnícke právo k nehnuteľnosti. Z dokazovania v danej veci vyplynulo, že žalovaná 3/ a právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ sú zapísaní vlastníkami predmetného pozemku PKN X. vo vložke X., k. ú. D. s tým, že pozemková kniha v zmysle § 8 ods. 4 zákona č. 162/1995 Z. z. katastrálneho zákona je archívnym dokumentom s trvalou dokumentárnou hodnotou, pričom v zmysle § 1 ods. 1 tohto zákona o definovaní katastra nehnuteľností geometrickým určením, súpisom a popisom nehnuteľností možno dovodiť, že pozemková kniha nie je katastrom nehnuteľností, a preto pre vydanie osvedčenia v zmysle § 63 písm. a/ odsek 1 Notárskeho poriadku nie sú potrebné vyjadrenia vlastníkov zapísaných v pozemkovej knihe. Podanou žalobou žalobkyňa žiadala určiť, že žalovaní nie sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných pozemkov v podiely 40032/40680, ktorý predstavuje podiel zapísaný do pozemkovej knihy na základe rozhodnutia Č. d. 359/62. Vlastníctvo žalovaných v podiely 648/40680 k predmetným nehnuteľnostiam, ktorého vlastníctvo bolo do pozemkovej knihy zapísané žalovanej 3/ a právnenému predchodcovi žalovaných 1/ a 2/ na základe Č. d. X./1964, žalobkyňa nespochybnila. Preto aj v prípade, ak by pre vydanie osvedčenia o vydržaní podľa § 63 Notárskeho poriadku boli potrebné vyjadrenia vlastníkov zapísaných v pozemkovej knihe, resp. ich právnych nástupcov, z titulu nesporného podielu 648/40680, vyjadrenie žalovanej 3/ je potrebným. Z uvedeného vyplýva, že vydaným rozsudkom sa žalobkyňou deklarované neisté právne postavenie nezlepšilo a podmienky stanovené v § 63 Notárskeho poriadku pre vydanie osvedčenia o vydržaní sa pre ňu nezmenili, pretože rozsudok súdu o negatívnom určení spoluvlastníctva žalovaných nemôže byť spôsobilým zlepšiť právne postavenie žalobkyne, ktorá svoje vlastnícke právo nepreukazuje na ňu znejúcim tzv. nadobúdacím titulom (napr. kúpnu zmluvou alebo súdnym rozhodnutím) a dosiaľ nebola nikdy výslovne zapísaná vlastníčkou predmetných nehnuteľností v príslušnej evidencii právnych vzťahov k nehnuteľnostiam. Takýmto negatívnym určením sa existujúci právny stav žalobkyne nezlepší, uspokojivo sa neodstráni jej neistota v danom právnom vzťahu a nevylučuje ďalšie konania o vlastníctve predmetných nehnuteľností. Podľa generálneho prokurátora Slovenskej republiky spornou je aj vykonateľnosť predmetného rozsudku, pretože Správa katastra

pozemkovú knihu ako archívny dokument s trvalou dokumentárnou hodnotou spravuje, vydáva z nej výpisy, nezapisuje však do nej žiadne zmeny, z ktorých skutočností vychodí záver, že predmetným rozsudkom s negatívnym určením vlastníctva nemožno dosiahnuť zmenu zapísaných vlastníkov v pozemkovej knihe. Mimoriadny dovolateľ poukázal aj na rozpor oboch rozsudkov súdov nižších stupňov s ustanovením § 152 ods. 2 O. s. p., pretože okresný súd nerozhodol o celom návrhu, nakoľko nerozhodol o časti návrhu žalobkyne zo dňa 20.08.2006, ktorým žiadala určiť, že žalovaná 3/ nie je podielovou spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností v podiely 10008/40680 a krajský súd potvrdil tento neúplný rozsudok súdu prvého stupňa.

Žalobkyňa sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrila.

Žalovaní vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedli, že žalobkyňa nepreukázala v konaní v zmysle § 80 O. s. p. naliehavý právny záujem na požadovanom určení, že žalovaní nie sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných dvoch pozemkových nehnuteľností a jej negatívna žaloba nemôže byť úspešnou pre nesplnenie procesnej podmienky jej prípustnosti, nakoľko žalobe vyhovujúcim rozsudkom sa jej právne postavenie nezmení, pretože sa ním nevyrieši obsah spornosti právneho vzťahu účastníkov, ktorým je vlastníctvo dvoch predmetných nehnuteľností. Žalovaní 1/ a 2/ zdedili v dedičskom konaní po ich právnom predchodcovi, otcovi, predmetné nehnuteľnosti v príslušnom podiely v roku 1986 a odvtedy sú dobromyseľní v tom, že majú zákonný titul o nadobudnutí vlastníctva. Nelogickým považovali záver oboch súdov, že právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ a jeho vtedajšia manželka, žalovaná 3/, nadobudli vlastníctvo len k časti parcely č. X. zapísanej v pozemkovej knihe vo vložke X., v súčasnosti totožnej s pozemkom parc. č. X., ktorý je v rozpore s výsledkami vykonaného dokazovania. V rozpore so skutočnosťou je aj záver oboch súdov, že žalobkyňa užívala nepretržite predmetné nehnuteľnosti, nakoľko od roku 1962 žila v Košiciach. Mylným je podľa ich názoru aj záver, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po rodičoch žalobkyne (ich starých rodičoch), nakoľko predmetné nehnuteľnosti darovali rodičia ich otca, právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/ ich otcovi a jeho vtedajšej manželke, žalovanej 3/.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a

ods. 3 O. s. p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O. s. p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozsudky okresného i krajského súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O. s. p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolacím dôvodom uplatneným mimoriadnym dovolaním je nesprávne právne posúdenie veci oboma súdmi nižších stupňov (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.), spočívajúcom v nesprávnej aplikácii ustanovenie § 80 písm. c/ O. s. p. vo veci samej.

Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie veci, ktoré je dôvodom dovolania, môže spočívať v tom, že súd vec posúdil podľa nesprávneho právneho predpisu, alebo že správne použitý právny predpis nesprávne vyložil, prípadne ho na zistený skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav.

Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.) je posúdiť, či okresný súd i krajský súd na zistený skutkový stav použili správnu právnu normu a či ju správne interpretovali. Nesprávne právne posúdenie veci je spôsobilým dovolacím dôvodom vtedy, ak bolo rozhodujúce pre rozhodnutie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, t. j. ak na takomto právnom posúdení

napadnuté rozhodnutia spočívajú.

Povinnosťou súdov je interpretovať jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku predovšetkým z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavne garantovaných základných práv a slobôd.

Podľa § 80 písm. c/ O. s. p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Predpokladom úspešnosti návrhu na začatie konania o určení, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. sú po procesnej stránke skutočnosti, že účastníci majú vecnú legitímáciu a že na určení je naliehavý právny záujem. Vecnú legitímáciu v konaní o určení, či tu právny vzťah alebo právo je či nie má ten, kto je účastníkom právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide. Citované ustanovenie však nestanovuje, že v určovacom petite môže ísť len o určení právneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným alebo o právo žalobcu voči žalovanému. Nemožno preto vylúčiť prípustnosť toho, že predmetom určovacieho petitu bude právny vzťah medzi žalovaným (ktorý je odporcom navrhovateľa) a treťou osobou. Podmienkou úspechu takéhoto návrhu je, že určení existencie tohto právneho vzťahu, ktorého subjektom je tretia osoba, ovplyvní právne postavenie žalobcu voči žalovanému, pretože inak by žalobca nemohol mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Právny záujem žalobcu musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t.j. naliehavý. Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektmi : žalovaným je popieraná existencia (neexistencia) práva či právneho pomeru žalobcu, teda je tu stav, že právo, resp. právny vzťah medzi účastníkmi konania je sporný (existencia aktuálneho stavu objektívnej právnej neistoty medzi účastníkmi); jestvuje ohrozenie práva či právneho vzťahu, resp. stav neistoty právneho postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak len určovacím výrokom; jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenie práva alebo právneho vzťahu. Naliehavý právny záujem na určení je daný najmä tam, kde by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu alebo kde by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým; žaloba domáhajúca sa určenia nemôže byť spravidla opodstatnená tam, kde je možné žalovať splnenie povinnosti. Vyslovený predpoklad však

nemožno chápať všeobecne. Ak totiž žalobca preukáže, že má právny záujem na tom, aby bolo určené určité právo alebo právny pomer, hoci by mohol žalovať priamo na splnenie povinnosti, nemožno mu určovaciu žalobu odoprieť. Rozsudok súdu znejúci na plnenie nevyhnutne obsahuje určenie práva alebo právneho vzťahu, ale toto určenie sa uvedie iba v odôvodnení rozsudku ako predpoklad pre výrok na plnenie. Za nedovolenú pri možnosti žaloby na plnenie možno považovať určovaciu žalobu len tam, kde by neslúžila potrebám praktického života ale len na zbytočné rozmnožovanie sporov. Ak sa určením, že tu právny vzťah alebo právo je, či nie je, vytvorí pevný právny základ pre právne vzťahy účastníkov sporu (a predídete sa tak žalobe na plnenie), je určovací žaloba prípustná aj napriek tomu, že je možná tiež žaloba na splnenie povinnosti podľa § 80 písm. b/ O. s. p. Naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ O. s. p. je daný vtedy, ak existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia (nie faktického) a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť; nie je pritom rozhodujúce, ako táto neistota vznikla. Povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu na určení právneho vzťahu alebo práva je naliehavý právny záujem zaťažuje žalobcu. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosť, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu predpokladaná citovaným zákonným ustanovením nachádza svoje vyjadrenie v petite, ktorý žalobca vo svojom návrhu zvolil. Určovacou žalobou sa žalobca nedomáha prisúdenia plnenia, nedomáha sa teda vydania exekučného titulu, ale vydania autoritatívneho výroku súdu, že určitý právny vzťah alebo právo tu je (pozitívna určovania žaloba) alebo že tu nie je (negatívna určovací žaloba). Žalobca podaním určovacej žaloby vyjadruje, že mu k ochrane práva postačí jeho určenie – danie mu istoty práva. Požadované určenie sa pritom nemôže týkať existencie alebo neexistencie samotnej právnej skutočnosti ale len práva alebo právneho vzťahu. Pri určovacích žalobách na rozdiel od žalôb na plnenie sa zdôrazňuje ich preventívny charakter a význam. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodných skutočností tých pomerov (vzťahov), ktoré sú ohrozené neistotou a teda nebezpečenstvom budúceho porušenia právnych povinností iným subjektom. V našom procesnom práve platí zásada, že ak súd zamieta žalobu o určenie, či tu právo alebo právny vzťah je či nie je pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takom určení, je logicky vylúčené, aby súčasne žalobu preskúmal po stránke vecnej. Návrhmi podľa § 80 písm. c/ O. s. p. nie sú

návrhy, ktorými sa síce žiada určenie právneho vzťahu alebo práva, avšak u ktorých existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení vyplýva priamo z právneho predpisu.

Z uvedeného vyplýva, že súčasťou právneho posúdenia veci súdom je v prípade určovacej žaloby aj posúdenie jej procesnej prípustnosti z hľadiska preukázania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O. s. p.). Právny záver, ktorý súd zaujme pri posudzovaní určovacej žaloby z hľadiska opodstatnenosti ňou uplatnených nárokov, zahŕňa v sebe (aj bez výslovného vyjadrenia) tiež záver súdu o existencii naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. Tým, že súd prvého stupňa v danej veci vecne preskúmal nárok žalobkyne na určenie neexistencie spoluvlastníckeho práva žalovaných k nehnuteľnostiam, vyjadril nepriamo svoj záver, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na negatívnom určení spoluvlastníckeho práva žalovaných k nehnuteľnostiam. Posúdiť, či napadnutý rozsudok spočíva na správnom právnom posúdení veci, znamenalo teda v danej veci preskúmať správnosť (súdom prvého stupňa síce výslovne nevyjadreného, ale inak jednoznačne zaujatého) záveru, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na negatívnom určení spoluvlastníckeho práva žalovaných k nehnuteľnostiam. Keďže odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle § 219 O. s. p. potvrdil z dôvodu jeho vecnej správnosti, možno dospieť k záveru, že za správny považoval nielen zistený skutkový stav, ale aj jeho právne posúdenie, t. zn. aj právne posúdenie procesnej prípustnosti tejto negatívnej žaloby, a tým splnenie podmienky danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (aj vecnej legitímácie).

Žalobkyňa odôvodňovala naliehavý právny záujem na požadovanom negatívnom určení rozporom v užívaní predmetných nehnuteľností so žalovanými a možnosťou vyriešiť si svoje vlastnícke právo vydaním osvedčenia podľa § 63 zákona č. 323/1992 Zb.

Podľa § 63 písm. a/ ods. 1 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) osvedčenie vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnosti alebo o vydržaní práva zodpovedajúceho vecnému bremenu sa vydáva formou notárskej zápisnice. Notárska zápisnica musí obsahovať vyhlásenie účastníka, že splnil podmienky vydržania podľa osobitného predpisu (§ 134 Občianskeho zákonníka), najmä okolnosti odôvodňujúce začatie oprávnenej držby, trvanie a nepretržitosť držby. K vyhláseniu účastník dokladá vyjadrenia

osôb, ktorým posledný zápis v katastri nehnuteľností preukazuje vlastnícke právo k nehnuteľnosti alebo právo zodpovedajúce vecnému bremenu, alebo ich právnych nástupcov, ak sú tieto osoby známe, že nemajú k vzniku vlastníckeho práva alebo práva zodpovedajúceho vecnému bremenu výhrady.

Z vykonaného dokazovania vyplynula skutočnosť, že právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ a žalovaná 3/ sú zapísaní vlastníkmi nehnuteľnosti - pozemku parcelné č. X. zapísanej vo vložke č. X. k. ú. D.. Pozemková kniha je v zmysle § 8 ods. 4 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) archívnym dokumentom s trvalou dokumentárnou hodnotou. Kataster nehnuteľností je definovaný § 1 ods. 1 katastrálneho zákona ako geometrické určenie, súpis a popis nehnuteľností. Pozemková kniha a kataster nehnuteľností sú odlišnými dokumentmi, a pozemková kniha nie je preto katastrom nehnuteľností, a pre vydanie osvedčenia v zmysle § 63 písm. a/ ods. 1 Notárskeho poriadku nie je potrebné vyjadrenie vlastníkov zapísaných v pozemkovej knihe.

Podanou žalobou žalobkyňa žiadala určiť, že žalovaní nie sú podielovými spoluvlastníkmi predmetného pozemku celkovo v podiely 40 032/40 680, ktorý predstavuje podiel zapísaný do pozemkovej knihy na základe Č. d. 359/62. V pozemkovej knihe sú pritom zapísaní podielovými spoluvlastníkmi právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ a žalovaná 3/ aj v podiely 648/40 680, zapísaných do pozemkovej knihy na základe rozhodnutia Č. d. X./1964, ktoré žalobkyňa nespochybnila. Z uvedeného vyplýva, že aj v prípade, ak by pre vydanie osvedčenia o vydržaní podľa § 63 písm. a/ ods. 1 Notárskeho poriadku bolo potrebné vyjadrenie vlastníkov zapísaných v pozemkovej knihe, z titulu nesporného vlastníctva žalovanej 3/ v podiely 648/40 680 by vyjadrenie žalovanej 3/ bolo v zmysle citovaného zákonného ustanovenia potrebným.

Z uvedeného vyplýva, že vydaným rozsudkom sa žalobkyňou deklarované neisté právne postavenie nezmenilo a podmienky stanovené v § 63 písm. a/ ods. 1 Notárskeho poriadku pre vydanie osvedčenia o vydržaní sa pre ňu nezmenili, pretože aj naďalej by musela pre vydanie osvedčenia o vydržaní predmetnej nehnuteľnosti predložiť vyjadrenie súhlasu žalovanej 3/ so vznikom vlastníckeho práva žalobkyne.

Rozsudok súdu negatívne určujúci, že žalovaní nie sú vlastníkami nehnuteľnosti, nemôže byť spôsobilým zmeniť (zlepšiť) právne postavenie žalobkyne, ktorá svoje vlastnícke právo nepreukazuje na ňu znejúcim tzv. nadobúdacím titulom (napr. kúpnu zmluvou alebo súdnym rozhodnutím) a dosiaľ nebola zapísaná vlastníčkou predmetných nehnuteľností v príslušnej evidencii právnych vzťahov k nehnuteľnostiam. Takýmto negatívnym určením sa v porovnaní s existujúcim stavom právne postavenie žalobkyne nezlepšuje, uspokojivo sa neodstraňuje jej neistota v danom právnom vlastníckom vzťahu, pretrváva naďalej a nevylučuje ďalšie konania o vlastníctve predmetných nehnuteľností. Spornou je aj vykonateľnosť predmetného negatívne spoluvlastníctvo určujúceho rozsudku, pretože Správa katastra pozemkovú knihu ako archívny dokument s trvalou dokumentárnou hodnotou spravuje, vydáva z neho výpisy, nezapisuje však do nej žiadne zmeny. Takýmto rozsudkom nemožno dosiahnuť zmenu zapísaných vlastníkov v pozemkovej knihe. Preto aj v prípade, ak by bolo pre vydanie osvedčenia o vydržaní potrebným vyjadrenie vlastníkov zapísaných v pozemkovej knihe, zapísanými vlastníkmi k pozemku aj po vydaní rozsudku zostanú právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ a žalovaná 3/, pričom vydaný rozsudok nezabavuje žalobkyňu povinnosti stanovej v ustanovení § 63 písm. a/ ods. 1 Notárskeho poriadku predložiť k osvedčeniu o vydržaní vyjadrenie zapísaných vlastníkov, resp. ich právnych nástupcov.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudky okresného súdu i krajského súdu spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci v tom, že o žalobe o negatívnom určení spoluvlastníctva žalovaných k nehnuteľnosti je možné rozhodnúť meritórne, pretože je splnenou podmienka existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. Dovolací súd dospel k záveru, že vzhľadom k nesplneniu podmienky procesnej prípustnosti predmetnej žaloby spočívajúcej v neexistencii naliehavého právneho záujmu na požadovanom negatívnom určení, nie je žaloba procesne prípustná a vec nie je možné súdom meritórne prejednať a rozhodnúť. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p., keďže jeho podanie vyžadovala ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníkov konania a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudky okresného i krajského súdu v zmysle

§ 243b ods. 2 a 3 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu s tým, že právny názor vyslovený v tomto uznesení je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Záverom dovolací súd uvádza k námietke obsiahnutej v mimoriadnom dovolaní, že oba sudy nižších stupňov postupovali v rozpore s ustanovením § 152 ods. 2 O. s. p., pretože nerozhodli o celej prejednávanej veci, nakoľko nerozhodli o časti návrhu žalobkyne, ktorým žiadala určiť, že žalovaná 3/ nie je spoluvlastníčkou predmetných nehnuteľností v podiely 10 008/40 680, že uvedená skutočnosť nespôsobuje nepreskúmateľnosť rozsudkov vydaných okresným a krajským súdom. V predmetnej veci môže byť predmetom mimoriadneho dovolania, a tým aj možnej nápravy prostredníctvom dovolacieho prieskumu, iba konkrétny (existujúci) výrok, ktorý tvorí súčasť výrokovej časti napadnutých rozsudkov súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu. V skutočnosti mimoriadnym dovolaním sa obom súdom nižších stupňov vytýka absencia rozhodnutia (t. j. nerozhodnutie). Z ustanovenia § 152 ods. 2 O. s. p. vyplýva, že rozsudkom sa má rozhodnúť o celej prejednávanej veci. V prípade, že súd prvého stupňa a ani odvolací súd nerozhodol o všetkých nárokoch žalobkyňou uplatnených v konaní, hoci tak bol podľa citovaného zákonného ustanovenia povinný urobiť, nemožno sa domáhať nápravy tohto nedostatku prostredníctvom mimoriadneho dovolania. Prostriedkom k náprave v takomto prípade nie je mimoriadne dovolanie ale návrh na doplnenie rozsudku v zmysle § 166 O. s. p. Predmetom dovolania môže byť iba výrok, ktorý bol súdom vydaný, a nie výrok neexistujúci.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

